

Kazni, ki nas lahko zadenejo od šolskih oblastnij, ne bom tukaj našteval, pač pa hočem navesti dotična §§ kazenskega zakona. § 413 se glasi: Das Recht der häuslichen Zucht kann in keinem Falle bis zu Mißhandlungen ausgedehnt werden, wodurch der Gezüchtigte am Körper Schaden nimmt. Daher sind dergleichen Mißhandlungen der Eltern an ihren Kindern, der Erzieher und Lehrer an ihren Zöglingen und Schülern . . . als Übertretungen zu bestrafen.

§ 420. pa pravi: Erzieher oder Lehrer von beiderlei Geschlecht, die an ihren Kindern Mißhandlungen verüben, sind das erstmal mit Arrest von drei Tagen bis zu einem Monate zu bestrafen, im wiederholten Falle aber nebst der erstbestimmten Strafe fernerhin zu dem Lehramte oder Erziehungsgeschäfte als untauglich zu erklären.

To so ostre določbe in posebno v slučajih, kjer je prerahločutnemu sodniku že vsaka neznatna modra črtica na otroškem telesu »Mißhandlung«, zadene lahko tudi najvestnejšega učitelja kruta kazni.

Navadno se izvršuje to tako: Če dostavi zdravnik svojemu izpričevalu o vidnih znakih telesne kazni opombo, da dotične lise niso škodljive otrokovemu zdravju, takrat sodnija učitelja oprosti vsake kazni, ako pa te opombe ni, ga obsodi. Pravi sodnik v tej zadevi je torej le zdravnik in od njegove naklonjenosti je mnogokrat odvisna bodočnost učiteljeva.

Ali naj stavimo na tako nejasno tolmačenje izraza »Mißhandlung« zaradi kakšnega pokvarjenega paglavca svojo in svoje rodovine eksistenco? Ali naj pustimo, da nam tak garjav koštrun okuži vso šolo? Na začasno izključenje iz šole nam v naših navadnih razmerah niti misliti ni, ker bi s tem mnogim staršem le ustregli in bi to otrokovemu značaju le škodilo.

Da očitne upornosti v šoli ne moremo trpeti, je jasno, ravno tako pa tudi, da zaradi otroških, mnogokrat našuntanih upornežev ne bomo spravljali sebe v pogubo. Kaj naj torej storimo? Ali naj težimo po tem, da dobi palica zopet svojo nekdanjo, neomejeno pravico v šoli? Ne, tega ne storimo nikdar! Četudi je očitno, da s sedaj dovoljenimi disciplinarnimi sredstvi pri nekaterih učencih ne doženemo povoljnega uspeha, vendar nočemo palici priznati nekdanje pravice v šoli. Kaj pa potem hočemo, kaj je namen teh vrstic?

V odgovor naj navedem, kaj se je zgodilo v tem oziru drugod.

Nemško - avstrijska učiteljska zveza je v svoji spomenici o šolskem in učnem redu glede § 24. izrekla željo, da se naj tretji stavek: »Die körperliche Züchtigung ist unter allen Umständen von der Schule ausgeschlossen« — »als nicht nur überflüssig, sondern bedenklich« črta. Utemeljuje pa to svojo željo s tem, da je mladina proti telesnim poškodbam že z določbami kazenskega zakona dovolj zavarovana.

Če se ugodi tej želji, bi ne mogli učitelja disciplinirati za vsak nič, obenem pa bi se zabranilo, da bi dobil za en in tisti prestopke dve občutni kazni (po disciplinarnem in po kazenskem zakonu).

Ravnatelj Johann Drescher pa je v svojem znamenitem govoru »O vzgojni nalogi šole in oblastnij«*) pri deželni skupščini v Gradcu dne 12. sept. 1898. dokazoval, da je za zanemarjene otroke zanikrnih staršev šiba potrebna, a

*) Izšel v posebni brošuri pri Hans Wagnerju v Gradcu.

otroci se naj kaznujejo le zaradi večjih, natančno določenih pregreškov, a ne kaznuje jih naj učitelj, temveč občinski sluga, in sicer v občinski hiši ali v šolskem posloplju v navzočnosti člana krajnega šolskega sveta in šolskega voditelja; vselej pa se morajo starši o tem obvestiti. Kjer bi pa hoteli starši otroka primerno kaznovati pred pričami v domači hiši, pa naj ne bo kazni v šoli ali v občinski hiši. Na ta način bi se najbrž tudi zabranilo tisto nezmiselno in divje pretepanje otrok, ki je v nekaterih rodovinah v navadi.

Po Drescherjevem predlogu bi se torej vobče uvedlo takozvano domače kaznovanje otrok zaradi zahteve in pod nadzorstvom šole in šolskih oblastnij.

Svoje tozadevno razmotrivanje končuje Drescher z vzklikom: »O, Humanität, wohin bist du geraten? Vor lauter Humanität darf ein solcher Lump noch unsere braven Kinder verderben!«

Jasno je torej, da z besedilom § 24. ni ustrezno ne učiteljem in ne šoli, temveč zamore to znatno omejiti naše vzgojne uspehe; treba je torej preskrbeti, da se pri sestavi novega šolskega in učnega reda v tem oziru potrebno ukrene.

Dobro bi bilo, da se tudi naša dična »Zaveza« obrne z utemeljeno spomenico na naučno ministrstvo, da ustvarimo v naših šolah razmere po sedanjih življenjskih potrebah in onemogočimo zavratne napade onih zverinskih staršev, ki svoje otroke navajajo in šuntajo k upornosti, da bi se učitelj izpozabil in prijel za šibo.

Pa tudi okrajna učiteljska društva naj pretresajo to vprašanje, ter prijavijo svoja mnenja in svoje predloge »Zavezi«, da jih primerno uporabi.

Bodimo odkriti in iskreni, ter ne slepimo sebe in javnosti!

Pri tej priliki naj bi »Zaveza« primernim potom tudi preskrbela, da natančno določijo, kaj naj razumemo pod izrazom »Mißhandlung«, zakaj za navadno tepenje s šibo pač ne more veljati kruta določba § 420. kaz. zak., a vendar kaznuje sodnija često tudi take malenkostne prestopke, dasi ima ona opraviti le z »Mißhandlungen.«

§ § §.

Opomba uredništva: Treba bi iskati krivcev npravne pokvarjenosti mladine in potem najprej te najstrožje kaznovati. Največkrat je vzrok popačenih otrok nemarna vzgoja in lahkomiselnost staršev, zato bi morala tudi te zadeti prva in občutna kazni. Najprej torej palice tistim, ki so je najbolj potrebni!

Ljudsko šolstvo v državnem zboru.

Dne 1. in 2. t. m. je prišla v proračunskem odseku v razpravo točka »Ljudsko šolstvo«.

Posl. Hofmann-Wellenhof je opozarjal na žalostno vlogo, ki jo igra avstrijska državna uprava glede svojih dolžnosti za ljudsko šolstvo. Govoril je obširno o željah ljudskega učiteljstva ter zahteval, da izboljšajo gmotno stanje. Naposled je poudarjal, da primanjkuje na Štajerskem učiteljic.

Posl. Malfatti je tožil, da izkazuje tudi letošnji proračun 30.000 K za povzdigo nemškega šolstva v italijanskem delu Tirolske. To je dokaz germanizatorskega stremjenja avstrijske vlade.

Posl. Romanczuk je razpravljajal o šolskih razmerah v Galiciji.

Posl. Prochazka je govoril o pomanjkanju učiteljstva na Nižjem Avstrijskem ter zahteval ustanovitev tretjega učiteljskega v isti deželi.

Posl. Globinski je nato opozarjal, da nimajo tudi v Galiciji dovolj učiteljskih.

Posl. Lupul je slikal šolske razmere v Bukovini.

Posl. Kaiser je govoril o veliki važnosti ljudskega šolstva ter zahteval, naj država prispeva k stroškom za ljudsko šolstvo, ker ne morejo dežele več zmagovati vseh izdatkov. Da se deželam znižajo izdatki, naj se poddržujejo vsaj okrajni šolski nadzorniki. (Učiteljstvo je v veliki večini proti temu. Op. uredn.)

Posl. Stanek je zahteval v posebni resoluciji, naj predložé novi šolski in učni red vsem učiteljskim korporacijam, vsem okrajnim in krajnim šolskim svetom v pregled, presojo in odobrenje. Zahteval nadalje, naj se postavi v proračun 30.000 K, da omogočijo Čehom na Nižjem Avstrijskem šolanje v materinem jeziku. Te resolucije ni sprejel proračunski odsek, kar je v pravični Avstriji popolnoma razumljivo.

Posl. dr. Žitnik je opisal neznosne in nečuvane šolske razmere v Istri, Trstu in na Koroškem. (O teh smo že mnogo pisali. Op. uredn.)

Obširno je na razne pritožbe posameznih govornikov odgovarjal minister pl. Hartl. Glede preosnove učiteljskega je povedal, da je tozadevni načrt že izgotovljen. Po tem načrtu je razdeljena učna snov na pet let, zadnje leto pa je določeno le praktičnemu vežbanju.

Dasi je napravil ministrov govor najboljši vtisk, je obenem pri mnogih poslancih utrdil prepričanje, da je še vedno »die Schule ein Politikum«, t. j. da je ravno šolsko vprašanje glavni vzrok političnih bojov v Avstriji, zakaj vsi politiki vedo, da ima bodočnost le tisti, kdor ima šolstvo v rokah.

Vse je bilo jako lepo in prikupno, škoda samo, da so bogati gospodje premalo poudarjali žalostno gmotno stanje avstrijskega učiteljstva ter premalo odločno zahtevali, naj vendar že končno tudi vlada kaj izdatnega stori za svoje učiteljstvo! Same sladke besede naučnega ministra učiteljstvu nič ne pomorejo!

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice učiteljskega konvikta v Ljubljani, registrirane zadrage z omejenim jamstvom, je bil 2. februarja t. l. Udeležilo se ga je 21 združnikov. Poročila (glej »Učit. Tov.« z dne 27. januarja) so se soglasno sprejela. Računski zaključek se je odobril in načelstvu izrekel absolutorij. Takisto se je sprejel predlog načelstva glede razdelitve čistega dobička. V načelstvo sta bila zopet izvoljena za člana: gg. Iv. Bernot in Juraj Režek, za namestna člana pa gg. Likožar Anton in Simon Karel. V nadzorsvo sta bila zopet izvoljena za člana gg. Jakob Pretnar in Luka Jelenc, za namestna člana pa gg. Fr. Grm (zopet) in Jak. Furlan (na novo).

Štajersko.

Gornjegrajsko učiteljsko društvo zboruje v nedeljo, dne 12. t. m., pri Sv. Frančišku Ksaverju v šoli ob 11. uri dopoldne. Vzpored: 1. Nagovor načelnikov. 2. Zadnji zapisnik. 3. Predavanje. 4. Razgovor o razmerah med učiteljstvom v okraju. 5. Volitev delegatov za »Zvezino« zborovanje. 6. Slučajnosti. Glede skupnega zborovanja se je pravočasno javiti nadučitelju g. Terčaku v Ksaveriji. K obliki udeležbi vabi odbor.

Ormoško učiteljsko društvo je imelo 2. marca t. l. v Ormožu svoje glavno zborovanje. Predsednik gosp. Anton Porekar je podal kratek pregled o preteklem društvenem letu ter naglašal prepotrebno slogo in stanovsko zavednost med učiteljstvom: vsi moramo biti kakor ena obitelj v zgled in posnemo drugim. Omenil je vesel pojav, da se bo vendar vse štajersko učiteljstvo združilo, da bo složno postopalo v stanovskih zadevah.

Na novo je k društvu pristopila gđ. Micika Potrato, učiteljica na Humu. Med dopisi je omeniti onega učiteljskega društva v Ljubnem, ki nasvetuje več važnih točk v skupno predlaganje za letošnje deželno skupščino. G. Ivan Košar prevzame ta dopis v pregled in v poznejše poročanje, oziroma stavljenje primernih predlogov.

Društvo je štelo s koncem društvenega leta 38 članov, in sicer 31 rednih, 3 izvanredne in 4 častne člane. Zborovanj je bilo 5, pri katerih je bilo skupaj 5 predavanj. Društvo je priredilo 8. septembra pret. l. z dobrim uspehom učiteljski koncert, katerega čisti dohodek se je obrnil v prid učiteljskemu konviktu. Letnih dohodkov je bilo 445 K 29 h, stroškov 442 K 85 h, prebitka je torej 2 K 44 h. Več članov pa dolguje še članarine v skupnem znesku 33 K.

Učiteljstvo, katerega je 90 $\frac{1}{4}$ % članov »Slov. Šolske Matice«, je izreklo pri tem zborovanju svojo nevoljo zaradi čudnega postopanja »Solske Matice«, ki svoje publikacije vselej tako pozno izdava, ter vsako leto obljublja, da bodo v prihodnje knjige prej (okoli Božiča) v rokah poedinih članov, oziroma poverjenikov; učiteljstvo želi v prihodnje več točnosti.

Za tekoče leto si je društvo izvolilo sledeči odbor: predsednik gosp. Anton Porekar, podpredsednik g. Martin Salamun, tajnik g. Adolf Rosina, blagajnik g. Josip Rajšp in odbornika gg. Ivan Košar in Anton Kosi.

Ptujsko učiteljsko društvo je zborovalo dne 2. t. m. Začelo se je nekaj svitati, kar moramo z veseljem pozdravljati. Vzlic skrajno slabemu vremenu, ko bi že lahko tonili v blatu in vodi, so se odzvali vabilu tudi oddaljenejši kolegi in se zbrali v tolikem številu, da se je moglo zborovati, česar — po pravici rečeno — nismo pričakovali. Le tako naprej, in našemu društvu se ne bo treba sramovati pred drugimi.

Gospod predsednik pozdravlja gosp. dr. Komljanca, čigar predavanje o novem slovenskem pesništvu je bilo na vzporedju, nato dva novo pristopivša člana tov. Fr. Šegulo iz Majšperga in Fr. Finka od Sv. Urbana in vse navzoče. Predavanje g. prof. dr. Komljanca se je sklenilo preložiti na prihodnje zborovanje, ko bo — in to pričakujemo — navzočih dosti članov. Z najtoplejšo zahvalo se je spominjal gospod predsednik deželnega poslanca in odvetnika gospoda dr. Jurtele, ki je blagovolil podariti knjižnici učit. društva 17 najnovejših slovenskih knjig. — Med dopisi se je omenjal dopis tovariša Požegarja, ki pobira prispevke glede diet članom stalnih odborov. Začudili smo se, da pride na Spodnji Štajer tako visoka vsota, ki bi se vendar morala taka stvar bolj razdeliti med učitelje — da ne rečemo, med interesente vendar se je sklenilo, pobirati ta novi davek pri prihodnjem zborovanju kakor tudi pri okr. učiteljski skupščini. — »Hranilniško in posojilniško društvo Učitelj. konvikta« je poslalo vabilo k I. občnemu zboru kakor tudi račun, kar se vzbane na znanje. — Učiteljsko društvo ljubenskega okraja (Leoben, Oberst.) je poslalo vrsto točk, tičočih se vzgojevalnih, metodiških in gmotnih vprašanj. Tudi o tej točki se sklene preložiti razgovor na prihodnje zborovanje. Iz tega je razvidno, kako potrebno je, da pridejo prihodnjič člani polnoštevilno. — Glede vabila »Zveze štajerskih učit. društev« se je sklenilo, da pristopi tudi ptujsko učit. društvo in da se udeleži kolikor mogoče članov predstoječega »Zvezinega« zborovanja. Nato se še izreče od predsednikove strani zahvala tovarišu g. Glinšeku, ki se je preselil v drug okraj in je poslal članarino za l. 1904. kakor tudi pozdrave vsem članom.